

Ett år till riksdagsvalet och ett år efter USA-valet:

UNGA, DEMOKRATI OCH POLITIK

Att Generation Z växer upp i omvälvande tider är ingen nyhet. Inom nästan alla områden vi undersöker kan vi se att en orolig omvärld, politisk polarisering och krig i närområdet inte går unga obemärkt förbi.

I 2024 års Generationsrapport valde vi att fokusera extra på ungas mörka framtidssyn och hur detta samspelar med en mindre positiv syn på demokratin. Det ett och ett halvt år som har passerat sedan vi släppte rapporten är inget långt tidsperspektiv i generationssammanhang, men då det globala politiska landskapet snabbt har ritats om sedan dess, bestämde vi oss under våren 2025 för att följa upp delar av resultaten. Detta mynnade ut i en studie som tar ett bredare grepp på ungas syn på politik, samhälle och styrelseskick, som vi kallar för Samhällsstudien 2025.

Studien i sin helhet används framför allt av dem som behöver en djupare förståelse för ungas syn på samhället och politiken, för att kunna skapa engagemang och rikta kommunikation mot olika målgrupper. Men delar av den är relevanta för alla som är intresserade av ungdomar.

Framför dig har du ett urval av resultat som vi valt att lyfta ut publikt för att de är intressanta, men framför allt viktiga. Vi kan konstatera att ungas syn på demokratin fortsätter att utvecklas i en negativ riktning, även om de allra flesta fortfarande är demokratiförespråkare. Än mer oroväckande är kanske att ungas känsla av att kunna påverka

samhället fortsätter nedåt, efter en topp strax innan pandemin.

För en hyperdigital generation är det också omöjligt att bortse från de globala influenserna. Sedan Generationsrapporten 2024 har Trump både hunnit bli återvald och kommit att dominera nyhetsflödet på ett sätt som få andra kan matcha. Detta påverkar även unga i Sverige, men inte alltid på de sätt man kanske förväntar sig. Populär är han absolut inte bland svenska ungdomar i stort, men skillnaderna mellan olika grupper är stora. Den mediekritik han bygger delar av sin framgång på tycks också ha sipprat in bland unga i Sverige, med en växande misstro mot etablerade medier. Inte så att sociala medier uppfattas som bättre, men den som vill vinna unga väljare 2026 gör nog klokt i att titta lika mycket på Tiktok, Trump och New Yorks nyvalde borgmästare Mamdani som på Agenda. Även om sakfrågorna som intresserar unga i Sverige och USA skiljer sig åt, och metoderna ibland är direkt olämpliga i en svensk kontext, blir riksdagsvalet nästa år sannolikt ett Tiktok-val även i Sverige.

Trots att vi genomfört både enkät och fokusgrupper har vi i denna rapport inte ambitionen att ge alla svar på varför utvecklingen ser ut som den gör eller hur den kommer att se ut framåt. Genom att offentliggöra detta urval av siffror vill vi dock belysa viktiga ungdomsperspektiv och bidra med kunskap och nyanser som förhoppningsvis leder till ett gott valår 2026.

Minskade möjligheter att påverka

Endast var fjärde ung (23%) i Sverige upplever att de har möjlighet att påverka i samhället. 2019 var det drygt hälften (52%). Samtidigt växer oron för demokratis framtid och fler ifrågasätter dess förmåga att hantera dagens samhällsutmaningar.

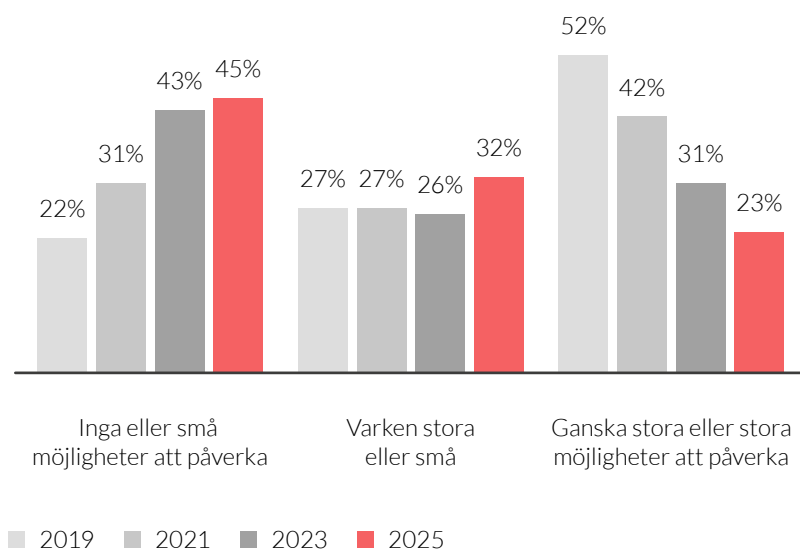
Före coronapandemin präglades ungas engagemang av rörelser som #metoo, Black Lives Matter och klimatstrejkerna inom Fridays for Future. Då kände många att de kunde vara delaktiga och påverka. I dag ser bilden annorlunda ut. Frågor som jämställdhet och miljö har fått mindre utrymme, medan oro för krig, kriminalitet

och ekonomi blivit mer framträdande. Många av dessa frågor upplevs som betydligt svårare att påverka på egen hand, vilket kan bidra till känslan av minskat inflytande.

”Jag tänker på Greta Thunberg. En ung person som vände sig direkt till politikerna. Eftersom inte så mycket har förändrats sen hon uttryckte sig, så känner man lite att ja, jag kan va aktivist, men det är inte så mycket som kommer förändras.”

– Tjej, 23 år

Skalfråga (7-gradig skala): Vad anser du om dina möjligheter att påverka i samhället? Filter: Inga/små möjligheter = sammanslaget “1 – Inga möjligheter”, “2” och “3”. Ganska stora/stora möjligheter = sammanslaget “5”, “6” och “7 – Stora möjligheter”

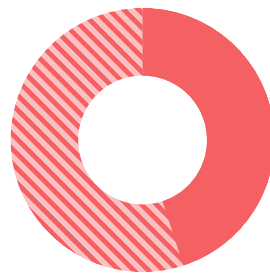
OBS:
Resultaten här utgör endast ett urval av frågorna i samhällsstudien. Hela rapporten finns tillgänglig mot beställning.

Misstro mot politiken

Studien visar på en misstro mot politikens möjligheter. Drygt fyra av tio unga (45%) instämmer i påståendet att politikerna inte kan lösa de problem som finns i Sverige. I samtal med unga framträder bilden av att löften inför val sällan infrias och att politiken präglas av symbolfrågor och kortsiktiga utspel. Många uppfattar också att politiker snarare är karriärister än folkets representanter, något som kan bidra till en känsla av distans och frustration över att ungas röster inte tas på allvar.

Sex av tio unga (58%) anser att politiker och regeringen är de aktörer med störst inflytande på samhällsutvecklingen i Sverige. Samtidigt tror många att andra maktgrupper, som sociala medier, ekonomiska eliter och internationella organisationer, också påverkar. Det skapar en paradox: politiker har makt, men många tror inte att de kan lösa problemen, och bara 37% instämmer i påståendet att politiker bryr sig om hur "vanliga människor" har det. Denna uppfattning hänger ihop med att bara var fjärde ung känner att de själva kan påverka.

45%

Fyra av tio unga instämmer i påståendet "Politikerna kan inte lösa problemen som finns i Sverige"

Topp fem grupper/aktörer med störst inflytande på samhällsutvecklingen i Sverige enligt unga:

1. Politiker och regering
2. Sociala medier och influencers
3. Rika personer och ekonomiska eliter
4. Media och journalister
5. Internationella org. (EU, FN, NATO)

"Politiker fattar beslut för egen vinning, vilket ger ogenomtänkta beslut som är dåliga för samhället."

– Kille, 17 år

Oro för demokratin

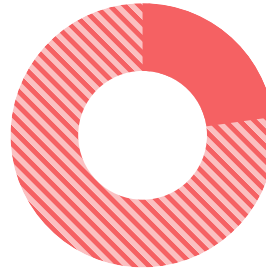
Parallellt med de upplevt minskade möjligheterna att påverka samhället minskar också andelen som ser demokratin som det i alla lägen bästa systemet för att styra ett samhälle, från 88% 2021 till 79% 2025. Sex av tio unga (59%) uttrycker också oro för att demokratin i Sverige ska försvagas. Många beskriver att detta hänger samman med ett samhällsklimat som upplevs bli allt mer splittrat, med otrygghet, växande sociala och ekonomiska klyftor och en tilltagande polarisering.

"En viktig sak i en demokrati är diskussioner, alla ska kunna komma till tals och bli hörda men jag upplever att sättet vi diskuterar saker på i Sverige är bristfälligt."

– Tjej, 23 år

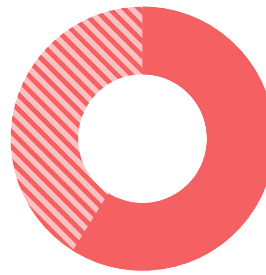
"Demokratins styrka ligger i hur utbildad befolkningen är och många unga vet inte riktigt vad de ska rösta på, vilka samhällsfrågor de tycker är viktiga – det försvagar vår demokrati. Om man inte vet vad man röstar på, blir rösten lite meningslös."

– Kille, 18 år

23%

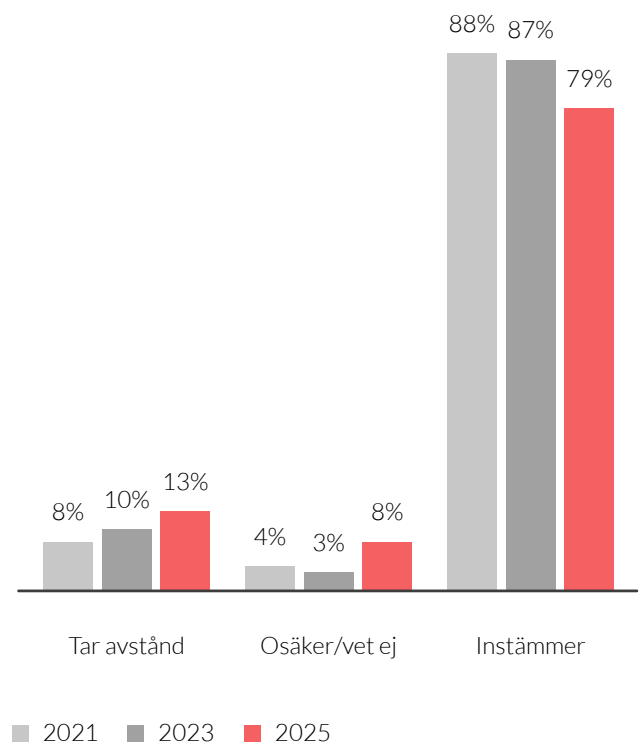
Knappt en av fyra unga upplever sig ha möjlighet att påverka samhället

59%

Sex av tio unga instämmer i påståendet "jag är orolig för att demokratin i Sverige ska försvagas"

Skalfråga (5-gradig skala): Vänligen ta ställning till påståendet "Demokrati är i alla lägen det bästa systemet för att styra ett samhälle". Sammanslaget "Tar helt avstånd" och "Tar delvis avstånd", samt "Instämmer helt" och "Instämmer delvis".

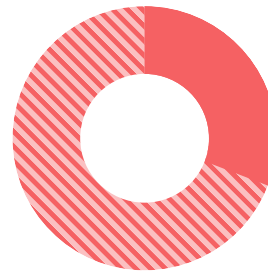
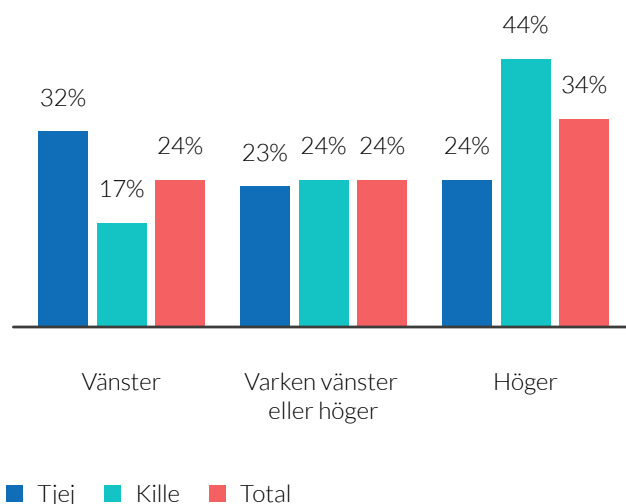

Höger, vänster eller mitt emellan

Ett år har gått sedan det amerikanska presidentvalet och Trumps återkomst på den politiska scenen. Förändringar i USA:s utrikespolitik och globala konflikter har bidragit till att många unga reflekterar mer över politik, demokrati och säkerhet. En av tre unga (31%) uppger att utvecklingen i USA påverkar hur de tror att de skulle rösta i Sverige i dag. Bland dessa säger ungefär lika många att de skulle rösta mer åt höger som åt vänster.

Samtidigt placerar sig fler unga i dag till höger än till vänster på den politiska skalan (34% respektive 24%), med tydliga skillnader mellan könen. Unga killar lutar oftare åt höger, medan unga tjejer i större utsträckning identifierar sig med vänsteråsikter. Denna förskjutning speglar inte bara partipolitiska preferenser, utan också hur unga tolkar samtiden. Dagens ungdomsgeneration växer upp i en global kontext där händelser i USA snabbt påverkar diskussionerna även här hemma.

Skalfråga (8-gradig skala): När det gäller politik talar folk om vänster och höger. Hur skulle du vilja placera in dig själv på den skalan? Sammanslaget "1 - Vänster", "2" och "3", samt "5", "6" och "7 - Höger". Nedbrytning: kön.

31%

En av tre unga tror att den politiska utvecklingen i USA påverkar hur de skulle röstat i Sverige idag.

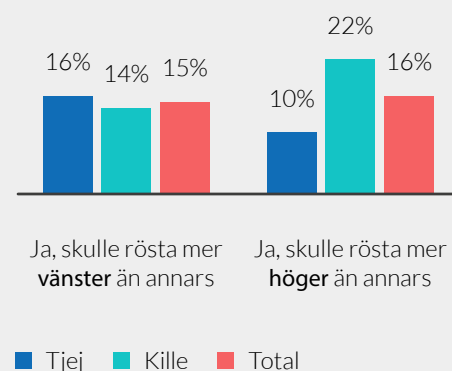
"Politiken följer de stora länderna som tex USA vilket inte passar in här i Sverige. Det är tal om förbättring men tycker snarare att det försämrats."

– Tjej, 24 år

"Inga partier fokuserar på den odmjuka arbetaren längre. Högern är rasistiska och vänstern är full av rika tonårsflickor. Båda är hemska."

– Kille, 20 år

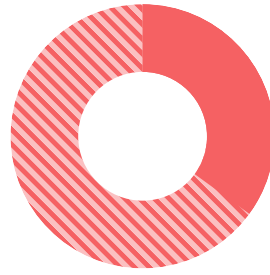
Skalfråga (4-gradig skala): Påverkar den politiska utvecklingen i USA hur du tror att du skulle rösta i Sverige idag? Nedbrytning: kön.

Ungas inställning till Trump

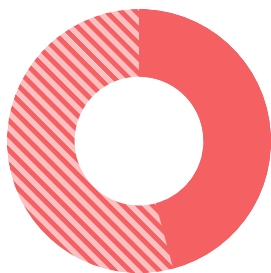
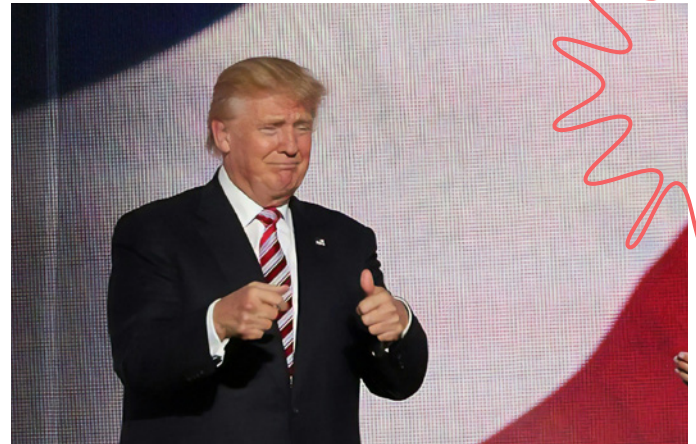
Även om fler unga i dag placerar sig till höger politiskt är Donald Trump långt ifrån populär bland svenska ungdomar. Endast 12% av 15–24-åringarna uppger att de har en positiv inställning till honom, medan majoriteten är negativa. Skillnaderna mellan könen är stora. Bara 3% av tjejerna är positiva, jämfört med 20% av killarna.

Bland 17–18-åriga killar, som får rösta för första gången i riksdagsvalet 2026, är andelen positiva hela 35%. Det gör gruppen till ett exempel på hur delar av 2026 års förstagångsväljare växer upp med en mer konservativ politisk referensram än tidigare generationer.

35%

En av tre killar 17-18 år är positivt inställda till Donald Trump.

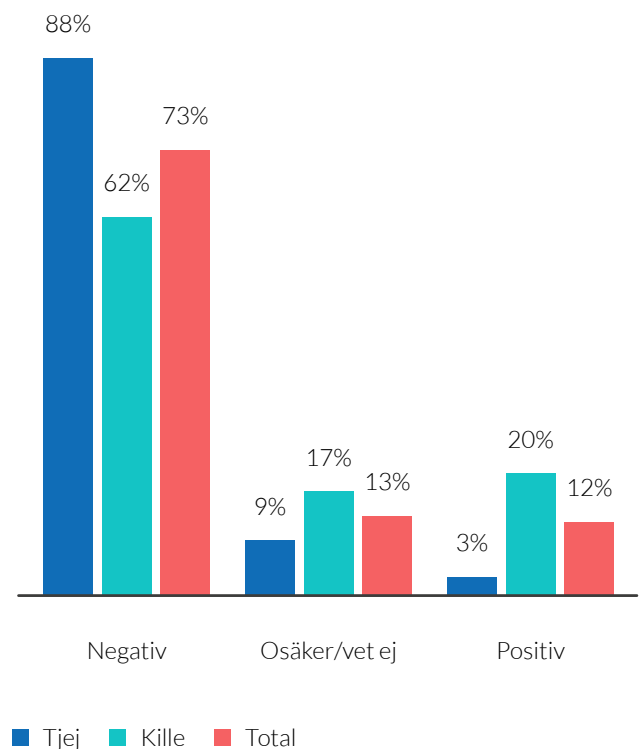
46%

Nästan varannan ung instämmer helt eller delvis i att media undanhåller information för att lura folket.

Misstro mot media

Unga som har en positiv syn på Trump tenderar också att ha större misstro mot traditionella medier och uppger oftare intresse för profiler som Andrew Tate och Elon Musk. Misstron gäller samtidigt inte bara Trump-supportrarna. Nästan varannan ung (46%) instämmer i påståendet att "media undanhåller information och ljuger för att lura folket", och många menar att även etablerade nyhetskanaler kan vara vinklade eller göra misstag, särskilt i rapporteringen om krig och politik.

Skalfråga (4-gradig skala): Vilken är din känsla när tänker på Donald Trump? Nedbrytning: Kön.

Om studien:

SAMHÄLLSSTUDIEN 2025

Studien undersöker ungas politiska värderingar, åsikter och syn på samhällsutvecklingen i Sverige. Den belyser hur unga upplever sina möjligheter att påverka, deras förtroende för politiker och demokratin, samt vilka frågor som engagerar dem i en tid präglad av osäkerhet och samhällsutmaningar.

Rapporten är 73 sidor lång och kan även beställas som föreläsning, om du vill ta del av insikterna utan att köpa hela rapporten.

Vem är studien till för?

- Dig som planerar kommunikation eller innehåll för den unga målgruppen inför valet 2026, eller på ämnen som politik, demokrati och samhällsfrågor i allmänhet.
- Dig som vill engagera eller mobilisera unga inför valet eller i specifika sakfrågor.
- Dig som vill få en djupare förståelse för ungas syn på samhället och de faktorer som formar denna.

Fakta om undersökningen:

Intervjumetod: Digital enkät i slumpmässigt rekryterade paneler samt fokusgrupper

Målgrupp: Unga i Sverige 15–24 år

Fältperiod: 20 maj – 10 juni 2025

Antal intervjuer: 1 450 st

Kontakt:

Johanna Göransson

Expert livsstil, trender och kommunikation
johanna@ungdomsbarometern.se

Ulrik Hoffman (vd)

Expert samhällsfrågor och kompetensförsörjning
ulrik@ungdomsbarometern.se